

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Første Brev til en højvelbaaren Herre. 1728

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 37. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg12-shoot-idm140252802376288/facsimile.pdf> (tilgået 18. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

Sønner. Jeg fik denne Stilling, men blev kun i den et Par Maaneder, da jeg snart kom til at betragte den som det rene Trællearbejde. Denne Magister Smed havde i sin Ungdom gennemvandet de fleste af Europas Egne; jeg studerede i ledige Timer hans Dagbøger, som ordentlig gjorde mig opsat paa at komme ud at rejse. Min Penge-mangel var ganske vist en Hindring, men Vanskelig-hederne gav mig kun mere Blod paa Tanden. Jeg bad om min Afsked og fik den, til største Ærgrelse baade for mine Venner og min Principal; hans Børn havde nemlig gjort gode Fremskridt ved min Undervisning.

Da jeg nu igen stod paa egne Ben skrabede jeg alt det sammen som kunde gøres i Penge: rørlig og urørlig Ejend-om, Rettigheder, Privilegier, alt hvad der kunde sættes paa Auktion blev solgt; med andre Ord: jeg prøvede lige-som Guldmagerne at lave Guld af hvad som helst. Men da jeg gjorde mit Regnskab op, saa jeg at jeg kun havde faaet knap tres Daler ud af det. Ikke desto mindre holdt jeg fast ved min Beslutning og indskibede mig til Holland. Penge havde jeg jo ikke mange af, men jeg haabede at kunne slaa mig igennem ved Hjælp af mine Kundskaber. Jeg kunde lidt Fransk og Italiensk og haabede at kunne klare mig ved at undervise i disse Sprog naar Kassen var løbet tør. Naar jeg har fattet en Beslutning kan ti vilde Heste ikke rokke mig fra den.

Da vi havde Øen Vlie i Sigte mødte vi et Kaperskib. Det generede os ikke, men gav alligevel Stødet til en ko-misk Historie. Kokken var bange for at hans Skatte skulde falde i Hænderne paa Kaperne. Derfor svøbte han sine faa Skillinger ind i en snavset Klud og smed dem i en Gryde kogende Gule Ærter. Det gamle Snavs gik i Op-løsning i Suppen og blev blandet med Grøntsagsstumper fra Suppevisken og Flæsk. Da Kaperen var sejlet sin Vej bad vi Kokken komme med Maden. Han fiskede hurtigt sin Skat op – den var blevet rensat for flere Maaneders Snavs – og serverede sin Bænkevælling for os. Da vi saa havde fyldt denne uhumske Føde i os fortalte han os med

DET FØRSTE BREV

Stolthed om sin Snedighed. Nogle blev vrede, andre lo, nogle blev flove, nogle maatte brække sig. Der blev holdt Skibsraad, holdt Afstemning, fældet Dom – men snart blev han paa Grund af sit geniale Paahit undskyldt, fri-fundet og rost.

Vi morede os og lo i én Køre paa hele Resten af Turen. I Amsterdam tilbragte jeg fjorten dejlige Dage, men da jeg havde set de vigtigste Seværdigheder dér og mættet min Nysgerrighed, gjorde jeg min Pengebeholdning op og opdagede at min Pung snart vilde være tom, og at der ikke var nogen Mulighed for at fylde den igen. Jeg blev forskrækket og begyndte saa smaat at fortryde at jeg havde indladt mig paa dette her. Jeg havde opdaget hvordan Hollænderne var; derfor turde jeg ikke haabe paa at kunne afhjælpe min Pungenød ved andre Indtægter, især ikke i Amsterdam, hvor ikke engang den lærdeste Professor kunde tillade sig at slaa Følge med en Skipper.

Hvor Haandværksmænd skalter og valter,
gaar Filosofien i Pjalter.

Jeg blev ved mine Bysbørns Introduktion inviteret i forskellige hollandske Hjem. Men De maa endelig ikke tro at jeg nogen sinde fik anvist den Hædersplads der tilkom mig som teologisk Kandidat med Laud. Tværtimod hændte det at jeg, mens Skippere og begede Styrmand sad ned, maatte staa op og paahøre de Formaninger og Moralforskrifter som Amsterdammærkøbmændene plagede mig med, som om jeg var en ren Grønskolling. Jeg blev gal i Hovedet over deres Formaninger; ganske vist var jeg ikke ret gammel, men jeg mente dog at have drevet det saa vidt i Studeringer og Verdenserfaring at det burde have været mig der havde lært disse bedsteborgerlige Moralister Levemaade, ikke omvendt. Kort sagt, jeg stod som Herkules paa Skillevejen, raadvild og usikker: paa den ene Side skammede jeg mig for at vende hjem til min Fødeby, paa den anden Side var det mig umuligt at blive